

Selmeci diákhagyományok

„Selmec az Istened, anyád, szeretőd, menyasszonyod, testvéred, mindened, aki bántja ellenséged.” Ha valaki Sopronban (esetleg Miskolcon, Dunaújvárosban vagy Székesfehérvárott) nyer felvételt az egyetemre, biztosan találkozik a selmecebányai hagyományokkal. Selmecbánya a mai Szlovákia területén található, itt működött az a Bányászati-Kohászati Akadémia, amely tulajdonképpen a Nyugat-magyarországi Egyetem „jogelődjének” tekinthető. Hogy mik is ezek a hagyományok? Milyen itt a diákélet? Nehéz részletesen, mélyen bemutatni, de jelen esetben ez nem is célunk. Röviden talán jól jellemzik az itteni diákéletet a következők: barátság, összetartozás, tisztelet, vidám egyetemi évek.

A város keletkezéséről

A város alapításának legendája egy Sebenitz nevű pásztorról szól, aki az Óhegy szikláin alatt legeltette nyáját, amikor két gyíkra lett figyelmes. Az egyik hátán ezüst-, a másik hátán aranypor csillogott. Ezek a gyíkok vezették rá a pásztor a vidék arany- és ezüstlelőhelyeire. A gyíkok – inkább már sárkány formában – ott őrzik a település kincseit ma is a város címerében. A város pedig német és magyar nevét a pásztor nevéből kapta: Schemnitz és Selmec, míg a mai neve Banská Stiavnica.

A város keletkezésével kapcsolatban természetesen más legendák is éltek, élnek. Tény az, hogy a Selmeci-érchegységben a IX. század óta keresték és bányászták az érceket, amelyek a megtelepülő magyarok szemében is komoly kincsnek számítottak.

Téli utcakép Selmecbányán

Az Akadémia történetéről röviden

A Selmecbányán történő iskolai jellegű képzés megindítását a bécsi udvari kamara 1735. június 22-én kelt leirata tette lehetővé, amely részletesen szabályozta a létrehozandó „Berg-Schola” vagy Bányászati-kohászati tanintézet működését. A következő évtizedekben a

képzési igényeknek megfelelően szépen fejlődött az intézet: 1762-től akadémiai szinten folyt az oktatás, 1808-ban pedig önálló erdészeti képzéssel bővült a képzési paletta.

Selmecbányai látkép

1918 végén, 1919 elején a megszálló cseh csapatok elől a tanári gárdának és a hallgatóknak el kellett hagyniuk a várost. A főiskola új székhelyeként több település neve is felmerült, végül az akkor soproni polgármesternek, Dr. Thurner Mihálynak a segítségével került városunkba az intézmény.

Az egyetem soproni központi épülete

A diákhagyományok kialakulása

A Selmecen tanuló akadémisták közül nagyon kevesen voltak azok, akik egy helyről érkeztek. Általában a Habsburg Birodalom minden tájékáról előfordultak diákok, de egyéb európai országokból is jöttek az akadémiára tanulni. Selmecen az oktatás beindulásakor nem volt kollégium, orvosi ellátás, a diákok teljes egészében magukra és egymásra voltak utalva. Az idősebbek támogatták, segítették a fiatal újonnan érkezőket, de ehhez persze ki kellett

érdemelni azoknak a bizalmát. Az idősebbek próbára tették a fiatalokat, hogy megfelelnek-e az elvárásaiknak, ezt nevezik ma balekoktatásnak.

A diákoknál az eltöltött évek száma alapján egy szigorú ranglétra alakult ki. „*Setét pogány*” az, aki nincs megkeresztelkedve (tehát még nem fogadta be őt a diákság, nem él a diákhatományok szerint). „*Büdös balek*”, aki már megkeresztelkedett ugyan, de még első-éves. „*Kohlenbrenner*” (szénégető) a második éve megkeresztelt hallgató. Akik eljutnak a negyedik szemeszter végére, azok az „Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák” tisztséget kapják és az ő feladatuk lesz az, hogy a következő tanév elején fogadják és pátyolgassák az elsősöket.

A balekoktatást baráti társaságok (úgynevezett tanszékek), selmeci nóták éneklése, valamint a kiscsoportos kocsmái beszélgetések teszik teljessé. Az oktatás végére (általában október közepe) valamennyi jelöltnek, aki szeretne a diákhatományok szerint élni, fel kell kérnie az „Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák” közül egy keresztapát és egy keresztanyát. Ők segítik a gyámoltalan balekot. Ez a kapcsolat a hagyományok egyik legszebb eleme, mely általában a diplomázás után is megmarad.

Végzős Közgazdász Firmák

Kovács Tamás alias Ipari kém

Forrás:

Az Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák: Amit egy baleknak tudnia kell. Sopron, 2006.

Lázár Péter: balekkeresztelés sörrel, borral. Népszabadság online, 2005.